

Marian Jurečka (KDU-ČSL): Zajistíme důstojné a férové důchody nejen dnešních seniorů, ale i budoucích generací

11.5.2023 - | KDU-ČSL

Je potřeba si říct, že důchodová reforma je nezbytná. Už není na co čekat. Nemyslím si to pouze já a experti z MPSV, ekonomové a sociální partneři. Ale myslí si to také občané této země. Jejich názor, váš názor, mě pochopitelně zajímá, proto jsme si na MPSV nechali udělat výzkum ve spolupráci s agenturou STEM. Dle průzkumu veřejného mínění si dvě třetiny populace myslí, že by měla být důchodová reforma prioritou a měla by se realizovat co nejdříve. Další čtvrtina je názoru, že by měla být provedena nejpozději do 5 let. To je silný a zavazující apel od veřejnosti.

Česká republika, stejně jako některé další země, se potýká se třemi hlavními problémy, které negativně ovlivňují důchodový systém. Nízká porodnost a s tím ruku v ruce jdoucí stárnutí společnosti. Nízké odvody a tím pádem také nízké důchody osob samostatně výdělečně činných a „dohodářů“. A momentálně také vysoká inflace.

Stárnutí populace je hlavním důvodem, proč musí být důchodová reforma hotová co nejdříve. Po roce 2030 začne nastupovat do důchodu silná generace tzv. Husákových dětí. Z pracovního trhu zmizí významná produktivní síla. Následující generace ale nejsou tak početné, aby dokázaly financovat důchodový systém tak, jak je dnes nastaven. Zjednodušeně řečeno, bude hodně důchodců a málo lidí v produktivním věku. A protože víme, že důchod si nikdo z nás nepředplácí, ale že důchody jsou financovány z důchodového pojištění pracujících, musí nám všem být jasné, že změna je nevyhnutelná. Pokud ke změně nedojde, důchody budou neufinancovatelné a může dojít ke kolapsu. Pokud nic neuděláme, může se stát, že na důchody prostě nebudeme mít a budou proto velice nízké. A to nemůžeme dopustit.

Jsem si vědom, že jedno z prvních opatření, které jsme již avizovali, a to je úprava valorizací důchodů, vyvolalo ve společnosti vlnu nevole. Toto opatření ale bylo naprosto nezbytné. Vysoká inflace způsobila, že stávající důchody se tak trochu utrhly ze řetězu, proto se musíme vrátit k valorizačnímu pravidlu platnému před rokem 2018, tedy ke snížení podílu 1/2 růstu reálných mezd na 1/3 růstu reálných mezd. Seniori nám jistě odpustí, protože ví, že mezigenerační solidarita funguje na obě strany a nebylo by fér, aby jejich vnoučata splácela dluhy, které by vysoká valorizace důchodů přinesla.

Dalším nepopulárním krokem, který jsme už veřejnosti představili, je zpřísnění odchodů do předčasného důchodu. Ty by neměly být standardním nástrojem pro opuštění trhu práce. Proto snižujeme maximální dobu předčasného důchodu z nynějších 5 let na 3 roky, tj. do předčasného důchodu může odejít pouze ten, kdo dosáhne věku o 3 roky nižšího, než je standardní věk odchodu do důchodu a zároveň má splněnou dobu pojištění alespoň 40 let. Zvýší se také krácení, aby se již nestalo, že odchod do předčasného důchodu bude výhodnější než vyčkání na řádný důchod. Jsem si samozřejmě vědom, že pro někoho může být odchod do předčasného důchodu nutností, především pak pro ty, kteří pracovali opravdu celý svůj produktivní život. Zaměstnanci, především ti těžce manuálně pracující, kteří odpracovali 45 let, budou mít možnost odejít do předčasného důchodu za výhodnějších podmínek. Zaslouží si to.

To ale platí i pro osoby, které vykonávají náročnou práci. Těch si naše společnost jednoznačně váží, a proto lidé, kteří tuto náročnou profesi vykonávají, budou mít možnost odejít do důchodu dříve. Není ale možné, aby si každá profese „vylobovala náročnost“, proto se bude jednat pouze o osoby, které prokazatelně pracují v náročných profesích a u kterých není možné rizika eliminovat speciálními pomůckami.

Se stárnutím společnosti souvisí také další opatření, kvůli kterému u vás můžu padnout v nemilost, ale udělat ho musíme. Je to postupné zvyšování věku odchodu do důchodu. Vím, jakou vlnu emocí vyvolal jeden z návrhů, který navrhoval odchod do důchodu v 68 letech. Chápu to. Proto jsme se rozhodli postupovat co nejcitlivěji. Hranice důchodového věku se bude posouvat pouze, pokud se podle dat Českého statistického úřadu bude prodlužovat věk dožití. Další úpravy důchodového věku nad 65 let by měly probíhat pomaleji, než je aktuální posouvání věkové hranice, může se tedy stát, že nárůst věku odchodu do důchodu nebude v některých obdobích žádný. Cíl je jasný, průměrná doba výplaty důchodů i v budoucnu nesmí klesat. Každý musí dostat možnost strávit v důchodu alespoň 21 let.

Úpravy věku odchodu do důchodu mají samozřejmě vliv na prodloužení aktivní doby na trhu práce a tím i na dobu pojištění. Aby průměrné nové důchody nerostly rychleji než průměrná mzda, budou upraveny parametry výpočtu nových důchodů. Co to znamená? Záměrem je udržet růst nových důchodů, ale udržitelným tempem, podle odhadů dojde v příštích deseti letech k nárůstu nově vyměřených penzí o 10 tisíc Kč. K těmto změnám dojde postupně v průběhu let 2026–2035.

Nejen jako předseda KDU-ČSL, ale také jako otec, myslím hodně na rodiny s dětmi. Především maminky bývají v důchodu často trestány za to, že svůj čas věnovaly péči a výchově dětí. Děti jsou naše budoucnost, a proto každý, kdo na svět přivede dítě a vychová jej, má být patřičně oceněn. Proto jsme při reformě důchodového systému kladli velký důraz právě na rodiny. Jedním z navržených opatření chceme nahradit ocenění doby péče o děti rodičovským vyměřovacím základem. Takové opatření oceňuje výchovu dětí i dřívější návraty do práce, kdy se následně k základu přičítají skutečné příjmy. Základ bude stanoven ve výši průměrné mzdy. Při zavedení tohoto opatření by se mohlo průměrné zvýšení důchodu pečujících pohybovat v několika stovkách korun měsíčně.

Jak jsem uvedl, zpravidla matka se často v důsledku péče o děti méně zaměřuje na rozvoj pracovní dráhy, celoživotně méně vydělává a má tak i nižší důchod. Především rozvedené a ovdovělé seniorky se pak ve stáří nezřídka ocitají v chudobě. Díky dalšímu opatření, které umožňuje sdílení důchodových nároků manželů, by se manželé mohli dohodnout, že jejich odvody sociálního pojištění budou za dobu trvání manželství započítané společně. Pak by jim byl zpravidla vyměřen stejný nebo velmi podobný důchod. Opatření by bylo dobrovolné, o rozpočítání by šlo požádat i zpětně při odchodu do důchodu. A aby se ovdovělí senioři a seniorky nedostávali do finančních potíží, vrátíme nárok na vdovský či vdovecký důchod na 5 let, tak jako tomu bylo v minulosti.

Často poslouchám výtky od novinářů, ale i veřejnosti, na nízké důchody. Byl bych rád, abychom jednou pro vždy pochopili, že důchod je odvislý od výše výdělku i délky pojištění. Tím chci říct, že abychom měli důstojný důchod, musíme během svého produktivního života náležitě přispívat do důchodového systému. Nic není zadarmo a u důchodů to platí dvojnásob. A toto je problém, který se týká především OSVČ. Protože současný systém, kdy OSVČ převážně platí pouze minimální vyměřovací základy, vede k velmi nízkým důchodům. Zvýšení minimálního základu povede především k tomu, že jednotliví živnostníci budou mít vyšší důchody a zároveň nám to pomůže více stabilizovat důchodový systém. Rozhodně si nepřejeme, aby současní důchodci, kteří byli celý život živnostníci, následně spadali do systému státní sociální podpory.

Nízké důchody se netýkají pouze OSVČ. V poslední době nastoupil negativní trend kumulace dohod o

provedení práce. Naše vláda podpořila zkrácené úvazky, které jsou mnohem lepším mechanismem, jak využít flexibilnější vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. V roce 2021 byl souhrnný výdělek na dohodách přes 56 miliard Kč, ale z pojištění byly pouze dvě miliardy. My pravidla u „dohodářů“ neupravujeme proto, abychom měli vyšší příjmy do rozpočtu, ale právě kvůli ochraně běžných občanů, a to nejen v důchodovém systému. Je to i ochrana před pádem do dávkových systémů, neboť běžná zaměstnanecká podpora se jich netýká. To se ukázalo například během covidu, kdy se na „dohodáře“ nevztahovalo tzv. ošetřovné. Bude proto zavedena povinnost zaměstnavatelů hlásit ČSSZ všechny zaměstnance pracující na DPP, aby mohla ČSSZ vyhodnocovat souběhy dohod u více zaměstnavatelů a identifikovat případy, kdy nejsou dohody využívány jen k doplňkovému příjmu. V takových případech bude pak uplatňován odvod pojistného.

Samozřejmě se může stát, že nepřízní osudu není někomu umožněno platit si důchodové pojištění ve výši, která mu zajistí důstojný důchod. Každý člověk, který získá nárok na důchod, by ale měl mít důchod důstojný, a to dnes, kdy je minimální důchod 4 810 korun, říct nelze. Proto přicházíme se zvýšením garantovaného důchodu na 20 % průměrné mzdy. Tímto krokem alespoň trochu pomůžeme těm, kteří neměli v životě tolik štěstí. Toto jsem slíbil. A já svoje sliby plním.

Možná se vám některá z navržených opatření důchodové reformy nebudou na první dobrou líbit. Možná budete mít pocit, že se dotýkají více vás osobně než třeba ostatních. Možná u vás kvůli tomu padnu v nemilost. Ale prosím, zastavme se na chvíli, přestaňme myslet pouze na sebe a začněme myslet i na ostatní. Na ty, kteří mají k důchodu blízko, na ty, kteří mají k důchodu ještě hodně daleko, ale také na ty, kteří se ještě nenarodili. Tihle všichni si zaslouží strávit svoje stáří v důstojných podmínkách. A o to tu teď bojujeme. O důstojné a férové důchody nejen dnešních seniorů, ale i budoucích generací.

Pokud bych snad nebyl dostatečně podrobný a nedokázal vám popsat důchodovou reformu uspokojivě, na webu mpsv.cz ji najdete celou, podrobně představenou.

[https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/marian-jurecka-\(kdu-csl\)-zajistime-dustojne-a-fero](https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/marian-jurecka-(kdu-csl)-zajistime-dustojne-a-fero)